

## คุณธรรม จริยธรรมที่ครูควรมี (Ethics should be in teachers)

สว่างไสว สุ่มมาตย์  
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปัจจุบันนี้สภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปจนเกิดผลกระทบต่อการประพฤติปฏิบัติของครู ทำให้คุณธรรมของครูตกต่ำ จนเกิดวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับวิชาชีพครูในขณะนี้ อย่างไรก็ตามครูมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศมากที่สุดวิชาชีพหนึ่ง ดังนั้นจึงมีการพัฒนาคุณธรรมของครู เพราะคุณธรรมกับครูเป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ได้ หากครูขาดคุณธรรมความเป็นปุชนียบุคคลของครูก็จะหมดไป

พระบรมราชาโฆวาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช

คุณธรรมพื้นฐานของผู้นำเด็ก คือ ครู

“... ในฐานะที่เป็นครูอาจารย์ หัวหน้างาน

จำเป็นต้องมีความสุจริต ยุติธรรม

ทำตัวให้เป็นตัวอย่าง เป็นที่พึ่ง

ของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา

ไม่ยอมพ่ายแพ้ต่อความโลก

ความลี้มั่ว ความริษยา ความแตกร้าง

ต้องมุ่งมั่นในประโยชน์อันรุ่งเรืองไพศาล

ของส่วนรวมเป็นเป้าหมาย

จึงจะได้ชื่อว่าประสบความสำเร็จ

และมีชื่อเสียงเกียรติคุณทุกประการ

ดังที่ปรารถนา.....”

ความหมายของคุณธรรม จริยธรรม คำว่าจริยธรรม ซึ่งตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Morality ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

ความหมายจาก พจนานุกรมแปล ไทย-อังกฤษ อ. สอ เสถบุตร

ศีลธรรม[n.] morals, moral standard, morality

คำอ่าน สิ้นท่า, สี่ละท่า

ความหมายจาก พจนานุกรมแปล ไทย-อังกฤษ NECTEC's Lexitron Dictionary

ศีลธรรม[n.] morals

[syn.] คุณธรรม, จริยธรรม

หมายเหตุ = ความประพฤติที่ดีที่ชอบ, ธรรมในระดับศีล

ตัวอย่างประโยค = ชาวพุทธจะต้องปฏิบัติตนเป็นคนดี มีศีลธรรมประจำใจ

ความหมายจาก พจนานุกรมแปล ไทย-ไทย ราชบัณฑิตยสถาน

ศีลธรรม [สึนทำ สึนละทำ] น. ความประพฤติที่ดีที่ชอบ ศีลและธรรม ธรรมในระดับศีล.

ความหมายจาก พจนานุกรมแปล ไทย-ไทย อ.เปลื้อง ณ นคร

ศีลธรรม น. ความประพฤติในทำนองคลองธรรม ของศาสนา, การประพฤติตนเป็นคนดีงาม.

ศีลธรรม [ N ] morals

[ English ]moral standard; morality [ Syn ] คุณธรรม, จริยธรรม [ Sample] หมายถึง ชาวพุทธจะต้องปฏิบัติตนเป็นคนดี มีศีลธรรมประจำใจ [ Def ] ความประพฤติที่ดีที่ชอบ, ธรรมในระดับศีล หมายถึง ศีลธรรม ความประพฤติดีงามทางกายวาจา , ความประพฤติที่ดีที่ชอบ , ความสุจริตทางกายวาจาและอาชีวะ; โดยทาง ศัพท์ ศีลธรรม แปลว่า ธรรมคือศีล หมายถึง ธรรมชั้นศีล หรือ ธรรมในระดับศีล เพราะศีลเป็นธรรมอย่างหนึ่ง ใน บรรดาธรรมภาคปฏิบัติ 3 อย่าง คือ ศีล สมาธิ และปัญญา ดังนั้น ต่อจาก ธรรมชั้นศีล จึงมีธรรมชั้นสมาธิ และธรรม ชั้นปัญญา; ได้มีผู้พยายามแปลศีลธรรม อีกอย่างหนึ่งว่าศีลและ ธรรม (ถ้าแปลให้ถูกต้องจริงต้องว่าศีลและธรรมอื่นๆ คือศีลและธรรมอื่นๆ นอกจากศีล เช่น สมาธิ และ ปัญญา เป็นต้น เพราะศีลก็เป็นธรรมอย่างหนึ่ง) ถ้าแปลอย่างนี้ จะ ต้องเข้าใจว่า ศีลธรรม มิใช่เป็นเพียงความ ประพฤติดีงามเท่านั้น แต่รวมถึง สมถะวิปัสสนา ชั้น 5 ปฏิจจสมุปบาท ไตรลักษณ์ เป็นต้น ด้วย

ศีลธรรม หมายถึง [สึนทำ, สึนละทำ] น. ความประพฤติที่ดีที่ชอบ, ศีลและ ธรรม, ธรรมใน ระดับศีล.

ศีลธรรมจรรยา [ N ] morality

ท่านอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถระ (2542 : 7) ได้กล่าวไว้ดังนี้ หากคนดีมีศีลธรรมในใจ หายากยิ่ง กว่าเพชรนิลจินดา ได้คนเป็นคนดีเพียงคนเดียว ย่อมมีคุณค่ามากกว่าเงินเป็นล้านๆ เพราะเงินล้านๆ ไม่สามารถทำความเย็นให้แก่โลกได้อย่างถึงใจเหมือนได้คนดีมาทำประโยชน์คนดีแม้เพียงคนเดียวยังสามารถทำความเย็นให้แก่โลกได้มากมายและยั่งยืน เช่น พระพุทธเจ้า ละพระสาวกทั้งหลายเป็นตัวอย่าง คนดีแต่ละคนมีคุณค่ามากกว่าเงินเป็นก่ายกอง เป็นคุณค่าแห่งความดีของตนที่จะทำต่อไป มากกว่าเงิน แม้จะจนก็ยอมจนขอแต่ให้ตัวดีและโลกมีความสุข แต่คนโง่ชอบเงินมากกว่าคนดี ขอแต่ได้เงินแม้ถ้าตัวจะเป็นอย่างไรไม่สนใจคิด สนใจดู ถึงจะชั่วช้าลามกหรือแสนโสมมเพียงไรไม่หลีกเลี่ยง ขนาดยมบาลเกลียดกลัว ไม่ยอมนับเข้าบัญชีผู้ต้องหา กลัวจะไปทำลายสัตว์นรกด้วยกันให้เดือดร้อน ขอแต่ได้เงินก็เป็นที่พอใจ ส่วนจะผิดถูกประการใดเขาไม่ยุ่งเกี่ยว คนดีกับคนชั่ว สมบัติเงินทองกับธรรมะ คือ คุณความดีผิดกัน อย่างนี้แล

โชติ เพชรชิน (2524 : 23) กล่าวว่าจริยธรรม ก็คือ “จริยะ” แปลว่าความประพฤติที่ควร ประพฤติ “ธรรม” คือ ความดี เมื่อรวมความหมายของสองคำเข้าด้วยกันคือ ความประพฤติดี กรมวิชาการ (2524 : 3-4) ได้ให้ความหมายจริยธรรมว่าเป็นแนวทางของการประพฤติชอบทั้งกาย วาจา และใจ เพื่อประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคมกระทรวงศึกษาธิการ (2548 : 2) ให้ความหมายคุณธรรมไว้ว่า สิ่งที่คุณคนส่วนใหญ่ยอมรับว่าดีงาม ซึ่งส่งผลให้เกิดการกระทำที่เป็นประโยชน์ และความดีงามที่ดีที่แท้จริง ต่อสังคม

จริยธรรม มีความหมายดังนี้

ความหมายจาก พจนานุกรมแปล ไทย-อังกฤษ NECTEC's Lexitron Dictionary

จริยธรรม[n.] morality

[syn.] ศีลธรรม, กฏศีลธรรม

หมายเหตุ = ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ

ตัวอย่างประโยค = ประชาชนให้ความสำคัญต่อจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ความหมายจาก พจนานุกรมแปล ไทย-ไทย ราชบัณฑิตยสถาน

จริยธรรมน. ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม กฏศีลธรรม.

จริยธรรม [ N ] morality

[ English ] ethical behaviour; ethical behavior; goodness [ Syn ] ศีลธรรม,

หมายถึง กฏศีลธรรม [ Sample] ประชาชนให้ความสำคัญต่อจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง [ Def ] ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ จริยธรรม หมายถึง “ธรรมคือความประพฤติ”, “ธรรมคือการทำดีในชีวิต”, หลักความประพฤติ, หลักการดำเนินชีวิต, คำ “จริย ธรรม” นี้ นักปราชญ์ในประเทศไทยได้บัญญัติให้ใช้สำหรับคำภาษาอังกฤษว่า ethics หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประ- พฤติปฏิบัติ ศีลธรรม หรือกฏศีลธรรม; จริยะ หรือ จริยธรรมอันประเสริฐ เรียกว่า พรหมจริยะ (พรหมจริยธรรม หรือ พรหมจรรย์) แปลว่า ความประพฤติอันประเสริฐหรือการดำเนินชีวิตอย่างประเสริฐ หมายถึง มรรคมืองค์ 8 หรือ ศีล สมาธิ ปัญญา เทียบ ศีลธรรม

จริยธรรม หมายถึง น. ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ, ศีลธรรม, กฏศีลธรรม.

จริยธรรม หมายถึง สิ่งที่บุคคลหรือสังคมยึดถือเป็นเครื่องมือช่วยตัดสินใจ และกำหนดการกระทำของตนเองโคลเบอร์ก (Kohlberg). 1976 : 4-5) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า จริยธรรมมีพื้นฐานของความยุติธรรม คือมีการกระจายสิทธิและหน้าที่อย่างเท่าเทียมกัน โดยมีได้หมายถึงเกณฑ์บังคับทั่ว ๆ ไป แต่เป็นเกณฑ์ที่มีความเป็นสากลที่คนส่วนใหญ่รับไว้ในทุกสถานการณ์ ไม่มีการขัดแย้งเป็นอุดมคติ

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ยุตโต ) (2540: 14) ได้กล่าวว่าคุณธรรมเป็น ภาพของจิตใจกล่าวคือ คุณสมบัติที่เสริมสร้างจิตใจให้ตั้งงาม ให้เป็นจิตใจที่สูง ประณีตและประเสริฐ เช่น

1. เมตตา คือ ความรักปรารถนาดี เป็นมิตร อยากรให้ผู้อื่นมีความสุข
2. กรุณา คือ ความสงสารอยากช่วยเหลือผู้อื่นมีความสุข
3. มุทิตา คือ ความพลอยยินดีพร้อมที่จะส่งเสริมสนับสนุนผู้ที่ประสบความสำเร็จ ให้มีความสุขหรือก้าวหน้าในการทำสิ่งที่ตั้งงาม
4. อุเบกขา คือ การวางตัววางใจเป็นกลาง เพื่อรักษาธรรมเมื่อผู้อื่นควรจะต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของเขาตามเหตุและผล
5. จาคะ คือ ความมีน้ำใจเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่เห็นแก่ตัว

เรสต์ (Rest . 1977 : 6) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมว่า จริยธรรมเป็นมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับหลักความยุติธรรมในการมีปฏิสัมพันธ์กันสังคม โดยไม่เกี่ยวข้องกับคุณค่าหรือความรู้สึกส่วนตัวของแต่ละบุคคล เช่น ความรู้สึกส่วนตัวที่จะพัฒนาตนเองถึงจุดสุดยอดแห่งศักยภาพของ

เขาจากความหมายที่ได้กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า คุณธรรม จริยธรรม หมายถึง คุณลักษณะที่เกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติ ตลอดจนการคิดใน ทางที่ถูกต้อง ดีงาม มีคุณประโยชน์ทั้งตนเอง ละส่วนรวม สามารถควบคุมตนเองในการประพฤติปฏิบัติ และการปรับตัวเพื่อความสงบสุขในการอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขในสังคม

วศิน อินทสระ (2541: 106,113) กล่าวตามหลักจริยศาสตร์ว่า คุณธรรม คือ อุปนิสัย อันดีงามซึ่งสั่งสมอยู่ในดวงจิต อุปนิสัยอันนี้ได้มาจากความพยายามและความประพฤติติดต่อกันมาเป็นเวลานาน... คุณธรรมสัมพันธ์กับหน้าที่อย่างมาก เพราะการทำหน้าที่จนเป็นนิสัย จะกลายเป็นอุปนิสัยอันดีงามที่สั่งสมในดวงจิตเป็นบารมี มีลักษณะอย่างเดียวกันนี้ ถ้าเป็นฝ่ายชั่ว เรียกว่า “อาสวะ” คือ กิเลสที่หมักหมมในดวงจิต ย้อมจิตให้เศร้าหมองเกราะกรังด้วยความชั่วนานาประการกลายเป็นสันดานชั่ว ทำให้แก้ไขยากสอนยาก กล่าวโดยสรุป คุณธรรมคือความกล้าละทิ้งอุปนิสัยซึ่งเป็นผลของการกระทำหน้าที่จนกลายเป็นนิสัยนั่นเอง

คาร์เตอร์ วี. กู๊ด (Carter V. Good. 1973 : 641) ให้ความหมายคุณธรรม ไว้ว่า คุณธรรมคือ คุณลักษณะที่ดีงาม หรือพฤติกรรมที่ปฏิบัติจนเป็นนิสัย และการที่บุคคลได้กระทำตามความคิดและมาตรฐานของสังคมในทางความประพฤติและจริยธรรม

### การส่งเสริมคุณธรรมนำความรู้ คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ

ขอบข่ายของคุณธรรม จริยธรรม ที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน และเยาวชน ได้แก่

ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี และมีน้ำใจ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ขยัน คือ ผู้ที่มีความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ในเรื่องที่ถูกที่ควร สู้งาน มีความพยายาม ไม่ท้อถอย กล้าเผชิญอุปสรรค รั้งงานที่ทำ ตั้งใจทำหน้าที่อย่างจริงจัง

ประหยัด คือ ผู้ที่ดำเนินชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย รู้จักฐานะทางการเงินของตน คิดก่อนใช้ คิดก่อนซื้อ เก็บออมถนอมใช้ทรัพย์สินสิ่งของอย่างคุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่ฟุ้งเฟ้อ รู้จักทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย ของตนเองอยู่เสมอ

ซื่อสัตย์ คือ ผู้ที่มีความประพฤติตรงทั้งต่อเวลา ต่อหน้าที่ และต่อวิชาชีพ มีความจริงใจปลอดจากความรู้สึกแค้นเอง หรืออคติ ไม่ใช้เล่ห์กลคดโกงทั้งทางตรงและทางอ้อม รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง ปฏิบัติอย่างเต็มที่และถูกต้อง

มีวินัย คือ ผู้ที่ปฏิบัติตนในขอบเขต กฎ ระเบียบของสถานศึกษา สถาบัน องค์กร และประเทศ โดยที่ตนยินดีปฏิบัติตามอย่างเต็มใจ และตั้งใจยึดมั่นในระเบียบแบบแผน ข้อบังคับ และข้อปฏิบัติ รวมถึงการมีวินัยทั้งต่อตนเอง และสังคม

สุภาพ คือ ผู้ที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตน ตามสถานภาพ และกาลเทศะ

มีสัมมาคารวะ ระเบียบร้อย ไม่ก้าวร้าว รุนแรง หรือวางอำนาจข่มผู้อื่นทั้งโดยวาจา และท่าทาง

เป็นผู้มีมารยาทดีงาม วางตนเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย

สะอาด คือ ผู้ที่รักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัย และสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้องตามสุขลักษณะ ผีกลฝังใจไม่ให้ขุ่นมัว มีความแจ่มใสอยู่เสมอ ปราศจากความมัวหมองทั้งกาย ใจ และสภาพแวดล้อม มีความผ่อนคลาย เป็นที่เจริญตา ทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น

สามัคคี คือ ผู้ที่เปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับผิดชอบต่อตนทั้งในฐานะผู้นำ และผู้ตามที่ดี มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลัง ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อให้การทำงานสำเร็จลุล่วง สามารถแก้ปัญหาและขจัดความขัดแย้งได้ เป็นผู้ไม่มีเหตุผล ยอมรับความแตกต่าง

ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความคิดและความเชื่อ พร้อมทั้งจะปรับตัว เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติและสมานฉันท์

มีน้ำใจ คือ ผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น เห็นอกเห็นใจ และเห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ และผู้ที่มีความเดือดร้อน มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่ อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยแรงกาย และสติปัญญา ลงมือปฏิบัติการเพื่อบรรเทาปัญหา หรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชนจากการศึกษาในเรื่องคุณธรรมนำความรู้ คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขของนักเรียน

ตามแนวของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถสรุปได้ดังตาราง 1

| คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ                          | พฤติกรรมที่แสดงออก  | ตัวบ่งชี้  |
|--|---|--|
| 1. ขยัน<br>2. ประหยัด<br>คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ | 1. ตั้งใจปฏิบัติงาน<br>2. มีความเพียรพยายาม<br>3. ทำงานต่อเนื่อง<br>1. ใช้ทรัพย์สินของตนคุ้มค่า<br>2. รู้จักเก็บออมถนอมทรัพย์สิน<br>3. ใช้พลังงาน/ทรัพยากรอย่างประหยัดคุ้มค่า | - มีความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การทำงานอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง ในเรื่องที่ถูกที่ควร สู้งาน มีความพยายาม ไม่ท้อถอย กล้าเผชิญอุปสรรค รักงานที่ทำ ตั้งใจทำหน้าที่อย่างจริงจัง<br>- รู้จักเก็บออม ถนอมใช้ทรัพย์สิน สิ่งของแต่พอประมาณให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ |

|  |  |   |
|--|--|---|
| <p>3. ชื่อสัตย์<br/>4. มีวินัย<br/>5. สุภาพ<br/>6. สะอาด</p> | <p>1. ปฏิบัติตนเป็นคนพูดจริงทำจริง<br/>2. ไม่ลักขโมย<br/>3. ชื่อตรงต่อเวลา และหน้าที่</p> <p>1. ปฏิบัติตามกฎระเบียบของ โรงเรียนอย่างเคร่งครัด<br/>2. ปฏิบัติงานด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจ<br/>3. เป็นผู้มียวินัยต่อตนเองและสังคม</p> <p>1. มีกิริยามารยาทเรียบร้อย<br/>2. พุดจาไพเราะ<br/>3. แต่งกายสุภาพเรียบร้อย</p> <p>1. ร่างกายสะอาด<br/>2. เครื่องแต่งกาย/เครื่องใช้สะอาด<br/>3. รักษาความสะอาดสิ่งแวดล้อม</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- มีความประพฤติตรงทั้งต่อเวลา ต่อหน้าที่ และต่อวิชาชีพ มีความจริงใจปลอดจากความรู้สึกเอนเอียง หรืออคติ ไม่ใช้เล่ห์กลคดโกงทั้งทางตรงและทางอ้อมรับรู้หน้าที่ของตนเอง ปฏิบัติอย่างเต็มที่และถูกต้อง</li> <li>- ปฏิบัติตนในขอบเขต กฎ ระเบียบของสถานศึกษา สถาบันองค์กร และประเทศ โดยที่ตนยินดีปฏิบัติตามอย่างเต็มที่ และตั้งใจยึดมั่นในระเบียบแบบแผนข้อบังคับ และข้อปฏิบัติ รวมถึงการมีวินัยทั้งต่อตนเอง และสังคม</li> <li>- มีความอ่อนน้อมถ่อมตน ตามสถานภาพ และกาลเทศะ มีสัมมาคารวะ เรียบร้อย ไม่ก้าวร้าว รุนแรง หรือวางอำนาจ ข่มผู้อื่นทั้งโดยวาจา และท่าทางเป็นผู้มีมารยาทดีงาม วางตนเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย</li> <li>- รู้จักรักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัย และสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้องตามสุขลักษณะ ผักฝืนจิตใจไม่ให้ขุ่นมัว มีความแจ่มใส อยู่เสมอ ปราศจากความมัวหมองทั้งกาย ใจ และสภาพแวดล้อม มีความผ่องใส เป็นที่เจริญตา ทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น</li> </ul> |
| <p>7. สามัคคี<br/>8. มีน้ำใจ</p>                             | <p>1. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้<br/>2. ไม่ทะเลาะวิวาท<br/>3. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น</p> <p>1. เอื้ออาทรต่อผู้อื่นด้วยความเต็มใจ<br/>2. ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอ<br/>3. ร่วมบริจาคทรัพย์สิน/สิ่งของ</p>   | <ul style="list-style-type: none"> <li>- เปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับผิดชอบต่อตน ทั้งในฐานะผู้นำ และผู้ตามที่ดี มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลังช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อให้การทำงานสำเร็จลุล่วง สามารถแก้ปัญหาและขัดความขัดแย้งได้ เป็นผู้มีเหตุผล ยอมรับความแตกต่าง ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความคิดและความเชื่อ พร้อมทั้งจะปรับตัว เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติและสมานฉันท์</li> <li>- ให้และผู้อสาช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น เห็นอกเห็นใจ และเห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ และผู้ที่มีความเดือดร้อน มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่ อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยร่างกาย และสติปัญญา ลงมือปฏิบัติการเพื่อบรรเทาปัญหา หรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชน</li> </ul>  |

นอกจากนี้ครูควรมี คารวะ 6 อย่างคือ

ศัพท์ว่า “คารวะ” แปลกันว่า ความเคารพ หมายถึงความเอื้อเฟื้อ มักจะพูดติดต่อกันว่า ความเคารพเอื้อเฟื้อและมักจะใช้คู่กับคำว่า “นับถือบูชา” โดยความหมาย ก็คือ การปฏิบัติดีปฏิบัติชอบยกย่องเชิดชู ไม่ลบหลู่ดูหมิ่น ในบุคคลนั้นๆ และในธรรมนั้นๆ ตลอดถึงในวัตถุนั้นๆ อันเป็นที่ตั้งแห่งความเคารพ ซึ่งในที่นี้มี 6 อย่าง คือ

1. ความเอื้อเฟื้อในความเป็นครูของพระพุทธเจ้า คือเคารพเอื้อเฟื้อนับถือบูชาด้วยอามิส และด้วยการปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ทางกายวาจาใจ อันประกอบด้วยความเชื่อความเลื่อมใสในพระพุทธเจ้า แม้ดับขันธปรินิพพานนานแล้ว ก็ไม่ลบหลู่ดูหมิ่น แม้ทำท่าเล่นพูดเล่นเพื่อสรวลเสเฮฮา ก็ไม่ควรต้องเคารพสำรวมกิริยามารยาท ในสัมมาสัมพุทธเจดีย์ทั้ง 4 ประเภท คือ

- ก. พระบรมธาตุเจดีย์ๆ บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ หรืออาคารสถานที่ของโรงเรียนต่าง ๆ
- ข. บริโภคเจดีย์ๆ บรรจุบริวารของพระพุทธเจ้า และสังเวชนียสถาน 4 ตำบล
- ค. ธรรมเจดีย์ๆ บรรจุพระธรรม จารึกพระพุทธวจนะ หรือเอกสารการเรียนการสอน ต่าง ๆ
- ง. อุทเทสิกเจดีย์ อันได้แก่พระพุทธรูป หรือรูปปั้น รูปแกะสลักต่างในอาคารสถานที่ ต่าง ๆ ของโรงเรียน

2. เอื้อเฟื้อในพระธรรมที่ทำให้เป็นครู คือเคารพเอื้อเฟื้อ ฯลฯ เลื่อมใสในพระธรรม คือคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหมด แม้วัตถุที่จารึกพระธรรมก็ต้องให้ความเคารพ ไม่เหยียบย่ำข้ามกราย

3. เอื้อเฟื้อในพระสงฆ์คือแบบอย่างที่ดีของครู คือเคารพเอื้อเฟื้อ ฯลฯ เลื่อมใสในพระสงฆ์ คือภิกษุ (สามเณร) ทั้งที่เป็นอริยสงฆ์ ทั้งที่เป็นสมมติสงฆ์ แม้กาสาวพัสดุ์ คือฝ่ายอมน้ำฝาดที่พระสงฆ์มุ่งห่มอันเป็นดุจธงชัยในพระพุทธศาสนา ก็ต้องให้ความเคารพ ไม่แสดงกิริยาอาการล้อเล่นตลกดูหมิ่นพระสงฆ์ ซึ่งเป็นผู้สอนพระธรรมรักษาพระธรรมนำพระศาสนาสืบต่อมาไม่ขาดสาย ตั้งใจกราบไหว้ และปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระสงฆ์ ซึ่งเป็นผู้แทนพระพุทธเจ้า หมายถึงครูดี ครูต้นแบบของครูทั่วประเทศ

4. เอื้อเฟื้อในความรู้ คือเคารพเอื้อเฟื้อในความรู้ตั้งใจศึกษาหาความรู้ความเข้าใจความชำนาญ ในสิ่งที่ควรรู้ ทั้งคติโลกทั้งคติธรรมสิ่งที่ควรศึกษาหาความรู้ในทางโลก ได้แก่ศิลปะวิชาสาขาต่างๆ ซึ่งเป็นทางให้ดำรงชีพอยู่โดยผาสุกในโลก สิ่งที่ควรศึกษาหาความรู้ในทางธรรม ได้แก่ไตรสิกขา คือ ศีลสมาธิ และปัญญา ซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยสนับสนุนให้ดำรงชีวิตอยู่ด้วยความสงบร่มเย็น ไม่มีความเดือดร้อน

ฉะนั้น ควรเคารพเอื้อเฟื้อในความรู้ทั้ง 2 ฝ่าย ไม่เบียดเบียน ไม่ดูหมิ่น ควรปลูกฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ลงในความรู้ ทำความรู้ให้บริบูรณ์ยิ่งขึ้น

5. ความเอื้อเฟื้อในความไม่ประมาท คือเคารพเอื้อเฟื้อในความไม่ประมาทในที่ 4 สถาน โดยใจความก็คือ มีสติควบคุมกาย วาจา จิต ในกาลทำพูดคิดอย่าให้ผิดสม่าเสมอ ไม่พลั้งเผลอ ในที่ทุกสถาน ในกาลทุกเมื่อ

6. ความเอื้อเฟื้อในปฏิสันถารคือต้อนรับปราศรัย คือความเคารพเอื้อเฟื้อในปฏิสันถาร 2 อย่าง คือ

- ก. อามิสปฏิสันถาร ต้อนรับแขกด้วยวัตถุสิ่งของ เช่น ที่นั่งที่พัก ข้าว น้ำ เป็นต้น
- ข. ธรรมปฏิสันถาร ต้อนรับแขก ด้วยการกล่าวเชื้อเชิญสนทนาปราศรัยด้วยไมตรีจิต และจัดแจงอามิสให้พอสมควรแก่ฐานะของแขก ตามสมควรแก่ฐานะของตน

## สรุป

คือ คุณธรรม หมายถึง คุณสมบัติภายในใจใดๆ ก็ตามที่เป็นคุณสมบัติไม่เป็นโทษ ส่วน จริยธรรม หมายถึง สิ่งควรประพฤติอัน ได้แก่ พฤติกรรมเป็นการกระทำ ทางกาย วาจา ใจ อันดีงามที่ควรปฏิบัติ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า คุณธรรม และจริยธรรม หมายถึง คุณงามความดีของบุคคลที่กระทำไปด้วยความสำนึกในจิตใจ โดยได้ยึดถือจนเป็นความเคยชิน อันเป็นคุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่ดีงาม เป็นที่ยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องของตนเอง ผู้อื่นและสังคม

จากข้อความที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ พอสรุปได้ว่าคุณธรรมจริยธรรมเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาคน ปัญหาของสังคมไทยที่ประสบพบเห็น อยู่ทุกวันนี้เกิดจาก “คน” ปัญหาเริ่มต้นที่ “คน” และมีผลกระทบ

ทบทถึง “คน “ การแก้ปัญหาสังคมไทยจึงต้องแก้ด้วย “การพัฒนาคน” เพื่อให้คนมีปัญญา มีความรู้มีคุณธรรม และมีทักษะในการแก้ปัญหาชีวิต ปัญหาจึงอยู่ที่ว่าเราจะพัฒนาคนอย่างไรเพื่อให้คนมีชีวิตที่ดีงามสามารถใช้ความรู้และแก้ปัญหาได้ สร้างสรรค์ได้ ปฏิบัติต่อเทคโนโลยีอย่างถูกต้อง อยู่ในระบบการแข่งขันทางเศรษฐกิจได้ บริโภคผลผลิตด้วยปัญญา รู้อะไรดี อะไรชั่ว มีทัศนคติทางจริยธรรมที่เหมาะสม ฯลฯ ทั้งหมดนี้เป็นคุณสมบัติของคนที่มีคุณธรรม การจัดการศึกษาต้องยึดหลักสำคัญคือ “ให้ความรู้คู่คุณธรรม “ สังคมไทยจึงจะมีสมาชิกของสังคมที่เป็นทั้งคนเก่งและคนดี จึงจะสามารถนำพาเด็ก ประชาชน สังคม ประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองไปได้ด้วยดีตลอดไป

### เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์, 2528. โชติ เพชรชื่น. “การสร้างเครื่องมือวัดด้านจริยธรรม.” การวัดผลการศึกษา. 3(2) : กันยายน – ธันวาคม 2544, 23-28, 2524.
- กรมวิชาการ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรไทย, 2546.
- กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2551.
- กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ. (2543). การปฏิรูปการเรียนรู้ของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). 8 คุณธรรมพื้นฐาน. (โปสเตอร์).
- พระเทพเวที [ป.อ. ปยุตโต]. (2533). จริยธรรมกับชีวิต. พระนครศรีอยุธยา : ศูนย์ประสานงาน จริยศึกษา มหาวิทยาลัยพระนครศรีอยุธยา.
- พุทธทาสภิกขุ. (2529) ฟ้ำาสางระหว่าง 50 ปี ที่สวนโมกข์ (ตอน 1). กรุงเทพฯ : การพิมพ์พระนคร.
- พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถาแปลชุด 91 เล่ม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย. 2534.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ยุตโต) (2540: 14) การพัฒนาจริยธรรม พิมพ์ครั้งที่ 5.กรุงเทพมหานคร. สำนักพิมพ์พุทธธรรม, 2540.
- พจนานุกรมแปล. ไทย-ไทย, ไทย-อังกฤษ, อังกฤษ-ไทย, พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน, อ. สอ เสถบุตร, พจนานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 พิมพ์ครั้งที่ 1 พุทธศักราช 2546 กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น, 2546, 1,488 หน้า.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉินัก, 2520 ; อ้างอิงจาก Kohlberg, 1976. จริยธรรมของเยาวชนไทย รายงานการวิจัย ฉบับที่ 21. กรุงเทพ: สถาบันการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2550). ความเป็นครู. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- วิชัย ต้นศิริ. (2549). อุดมการณ์ทางการศึกษา ทฤษฎีและภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วสิน อินทสระ. (2541). พุทธจริยศาสตร์. กรุงเทพฯ : ทองกวาว.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.

สอ เสถบุตร, NEW MODEL ENGLISH-THAI DICTIONARY. กรุงเทพมหานคร : บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2533.

สืบค้นข้อมูลจาก : <http://www.wangnoife.com/index.files/Page1139.htm> : 2555. แนวคิดของจอห์น ดีวอี้ (John Dewey). [ สืบค้นวันที่ 1 ตุลาคม 2556 ]

Good, Carter V. (1973). Dictionary of Education. New York: McGraw-Hill Book.

<http://www.xn--12c9b1aha5ai6e7a.com/2013/06/karava-6.html>

<http://dictionary.sanook.com/>

<http://palungjit.org/dict/>

<http://www.google.co.th/>

<http://www.moe.go.th/>

<http://www.yahoo.com/>

<https://www.youtube.com/?gl=TH>